

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

Hasan u carigradu: Slika bosne iz “Derviša i smrti”

Meša Selimović

Hasan se r?avo prilagodio, preosjetljiv zbog svega što je njegovo li?no i zavi?ajno, uvjeren u ljudske vrijednosti koje ?e svugdje ste?i priznanje. Našavši se u bogatom carskom gradu, sa složenim vezama i odnosima me?u ljudima, nužno nemilosrdnim, kao me?u ajkulama u debelom moru, lažno pristojnim, ugla?eno licemjernim, isprepletenim kao paukove niti i mreže, neiskusna ?estitost jednog mladi?a zaplela se u pravo vještiti?ije kolo. Sa svojom starudijom, s kojom je pokušavao da se probije kroz carigradski ?estar, s naivnom vjerom u poštenje, li?io je na ?ovjeka koji goloruk ulazi u borbu protiv vještih gusara naoružanih najopasnijim oružjem. Sa svojom nezlobivom vedrinom, ?estitoš?u i ste?enim znanjem, Hasan je ušao u taj zvjerinjak sigurnim korakom neznalice. Ali kako nije glup, ubrzo je vidio na kakvo je ugljeklje nagazio. Mogao je ili da pristane na sve, ili da ostane neprimije?en, ili da ode. A on je, neobi?an kao uvijek, odbijaju?i carigradsku surovost, po?eo sve više da misli na svoju kasabu, i da njen tihi život suprotstavlja ovom uzbukanom. Rugali su mu se, prezrivo govorili o tom zaba?enom, zaostalom vilajetu. – O ?emu to govorite? – pitao je za?u?eno. – Ni sahat hoda odavdje postoji zaostali vilajet kakav je teško i zamisliti. Tu, pored vas, nedaleko od ovog vizantijskog sjaja i bogatstva, koje se sakuplja iz cijelog carstva, žive vaša vlastita bra?a, kao prosjaci. A mi nismo ni?iji, uvijek smo na nekoj me?i, uvijek ne?iji miraz. Zar je onda ?udo što smo siromašni? Stolje?ima mi se tražimo i prepoznajemo, uskoro ne?emo znati ni ko smo, zaboravljamo ve? da nešto i ho?emo, drugi nam ?ine ?ast da idemo pod njihovom zastavom jer svoje nemamo, mame nas kad smo potrebni a odbacuju kad odslužimo, najtužniji vilajet na svijetu, najnesre?niji ljudi na svijetu, gubimo svoje lica a tu?e na možemo da primimo, otkinuti a neprihva?eni, strani svakome, i onima ?iji smo rod, i onima koji nas u rod ne primaju. Živimo na razme?u svjetova, na granici naroda, svakome na udaru, uvijek krivi nekome. Na nama se lome talasi historije, kao na grebenu. Sila nam je dosadila, i od nevolje smo stvorili vrlinu: postali smo plemeniti iz prkosa. Vi ste bezobzirni iz bijesa. Ko je onda zaostao? Jedni su ga mrzili, jedni prezirali, jedni izbjegavali, i on je osje?ao sve ve?u usamljenost i ?ežnju za zavi?ajem. Jednog dana udario je nekog svog zemljaka koji je pri?ao ružne šale o Bosancima, i izašao na ulicu, tužan i posti?en, i zbog zemljaka i zbog sebe. Tada je ?uo Dubrovkinju i njenog muža, pored jednog bazara, govorili su njegovim jezikom. Nikad mu se ljudski jezik nije u?inio ljepšim, niti mu je iko bio miliji od te vitke žene gospodskog izgleda i debelog dubrova?kog trgovca.

Published with permission from the family of Meša Selimović – Derviš i smrt, Svjetlost, Sarajevo, 1968, 282-283

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.